

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όρ), 10674 Αθήνα, τηλ: 210 7233221-2; φαξ: 210 7233217;

e-mail: info@nchr.gr, website: www.nchr.gr

**Γνώμη για τις προτάσεις Αποφάσεων-Πλαισίου του
Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λάακεν για την τρομοκρατία
και το ένταλμα σύλληψης**

Στις 6-7 Δεκεμβρίου 2001, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάακεν, οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκριναν δύο προτάσεις αποφάσεων-πλαisiού, κρίσιμες για τις ελευθερίες των Ευρωπαίων. Με την πρώτη από αυτές, επιχειρείται να αντιμετωπισθεί η τρομοκρατία. Με την δεύτερη, καθιερώνεται ένα ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Δεδομένου ότι θα επακολουθήσει ψήφιση των σχετικών νόμων από την Βουλή των Ελλήνων, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, επιφυλασσομένη να διατυπώσει λεπτομερώς τις παρατηρήσεις της όταν θα υπάρχουν τα σχετικά νομοσχέδια, έλαβε την ακόλουθη απόφαση:

Ως προς τον ορισμό της τρομοκρατίας, οι τελικές προτάσεις για τη σχετική απόφαση-πλαισιο βελτιώθηκαν -και μάλιστα με πρωταγωνιστική παρέμβαση της ελληνικής αντιπροσωπείας- σε σχέση με αυτές που είχαν αρχικά προταθεί. Παρ' όλο ότι είναι σαφές ότι δεν θα μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «τρομοκρατικές», ακόμη και οι αναφερόμενες στο κείμενο της πρότασης απόφασης-πλαisiού αξιόποινες πράξεις εφόσον δεν συντρέχει ένας από τους τρεις σκοπούς που προβλέπει η ίδια πρόταση, συνιστούμε, ωστόσο, προσοχή στη διατύπωση των τριών διαζευκτικώς αναφερομένων σκοπών γιατί πρέπει να μην αφήνουν περιθώριο κατά την ερμηνεία τους προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Και ναι μεν στο προοίμιο (παρ. 10) τίθεται αυτή η αρχή με ενδεικτική αναφορά της ελευθερίας της έκφρασης και των δικαιωμάτων του συνέρχεσθαι και του συνεταιριζέσθαι, αλλά νομίζουμε ότι η παράγραφος

αυτή είναι καλύτερο να μεταφερθεί στο κυρίως κείμενο, οι δε σκοποί να διατυπωθούν προσεκτικότερα.

Ακόμη προτείνουμε να προστεθεί ρητά ότι η όλη ποινική διαδικασία, αρχίζοντας από τη σύλληψη, θα εφαρμόζεται πάντοτε με την εγγύηση των αρχών της δίκαιης δίκης. Αυτό το τελευταίο ενδείκνυται μετά τα εισαχθέντα αντίθετα προς τις αρχές αυτές μέτρα σε άλλες χώρες.

Όσο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, η επέκταση της εφαρμογής του σε τριάντα δύο αδικήματα φαίνεται υπερβολική, ιδίως αν τύχει να μην έχουν διαπραχθεί στη χώρα που ζητεί την παράδοση του προσώπου. Πάντως, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει η πράξη για την οποία κατηγορείται ο εκζητούμενος να είναι αξιόποινη και στις δύο χώρες, αυτήν που έχει εκδώσει το ένταλμα και αυτήν που θα το εκτελέσει.

Το ευρωπαϊκό αυτό ένταλμα, το οποίον εμφανίζεται ότι κατ' αρχήν παραμερίζει την πολύπλοκη και γραφειοκρατική διαδικασία της έκδοσης, στηρίζεται σε δύο προϋποθέσεις:

1. Στην αμοιβαία αναγνώριση ποινικών διαδικασιών (δικαστικών και προδικαστικών) ανάμεσα σε όλες τις χώρες που εισδέχονται στη νομοθεσία τους το νέο θεσμό.

2. Κοινότητα ανάλογων αξιών και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μεταξύ όλων των συμβαλλομένων ευρωπαϊκών χωρών.

Οι προϋποθέσεις αυτές δεν συντρέχουν όμως σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σήμερα (βλ. Anti-terrorism Crime and Security Act του Ηνωμένου Βασιλείου της 14 Δεκεμβρίου 2001).

Σύμφωνα με τα ανωτέρω αλλά και λόγω της επικίνδυνης για τα ανθρώπινα δικαιώματα κατάστασης που έχει διαμορφωθεί σε μερικές χώρες μετά την 11 Σεπτεμβρίου 2001, το ευρω-ένταλμα δημιουργεί κινδύνους για τους πολίτες των λοιπών χωρών, που ως αλλοδαποί μπορεί να τύχουν μεταχείρισης διακριτικά δυσμενούς από τις προαναφερθείσες χώρες.

Εν όψει της ενσωμάτωσης των αποφάσεων-πλαisiού στην ελληνική έννομη τάξη, η Εθνική Επιτροπή δεν θεωρεί άσκοπο να τονίσει επίσης τη διάταξη 28 παρ. 3 του Συντάγματος, όπως η τελευταία ενισχύθηκε ειδικά από την ερμηνευτική δήλωση που υιοθετήθηκε κατά την πρόσφατη

αναθεώρηση («Το άρθρο 28 αποτελεί θεμέλιο για τη συμμετοχή της Χώρας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης»). Η διάταξη αυτή απαιτεί ρητά να μη θίγονται τα δικαιώματα του ανθρώπου και οι βάσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος όταν η Ελλάδα προβαίνει ελεύθερα σε περιορισμούς ως προς την άσκηση της εθνικής κυριαρχίας της.

Τέλος, η Εθνική Επιτροπή υπενθυμίζει τη Διακήρυξη των Αθηνών που υιοθετήθηκε στην Αθήνα (3.11.2001) από τους ομόλογους μεσογειακούς εθνικούς οργανισμούς δικαιωμάτων του ανθρώπου, και το οποίο σημείωνε τα ακόλουθα: «Η αντίδραση της διεθνούς κοινότητας (σημ. στο τρομοκρατικό χτύπημα της 11 Σεπτεμβρίου 2001) πρέπει να χρησιμοποιήσει μεθόδους σύμφωνες με το διεθνές δίκαιο. Οι εθνικοί οργανισμοί τονίζουν ότι το φαινόμενο της τρομοκρατίας δεν είναι δυνατόν να εκριζωθεί εάν δεν ληφθούν υπόψη οι γενεσιουργές αιτίες που το προκαλούν ή το μεγεθύνουν. Από την πλευρά τους, οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να επαγρυπνούν έτσι ώστε τα μέτρα που λαμβάνονται στις χώρες τους με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, να μην παραβιάζουν θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες μέσω περιορισμών που είναι δυσανάλογοι προς τους σκοπούς τους. Επίσης πρέπει να επαγρυπνούν έτσι ώστε αυτά τα μέτρα να μην εφαρμόζονται με τρόπο που να οδηγεί σε διακρίσεις, με βάση φυλετικούς ή θρησκευτικούς λόγους.»

Θα ήταν αδιανόητο η μάχη κατά της τρομοκρατίας να χρησιμοποιηθεί ως πρόσχημα για πολιτικές που προσβάλλουν τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Αθήνα, 31 Ιανουαρίου 2002